

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 198/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti V. Š., B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 372/2005, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 372/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 372/2005 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. V. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť V. Š. trovy konania v sume 454,96 € (slovom štyristopäťdesiatštyri eur a deväťdesiatšesť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 198/2010 z 19. mája 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. Š. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 372/2005.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 13. septembra 2005 okresného súdu návrh na zvýšenie výživného.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň tiež požadovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a zakázať mu pokračovať v porušovaní označených práv. Napokon žiadala priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr V/297/2010 doručeným ústavnému súdu 1. júna 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„- spor možno hodnotiť po stránke skutkovej a právnej náročnosti ako adekvátny iným obdobným sporom s totožným predmetom konania.

- chronológia procesných úkonov vo veci od podania návrhu:

- návrh na zvýšenie výživného bol sťažovateľkou na tunajšom súde podaný dňa 13. 9. 2005.

- dňa 27. 10. 2005 bola sťažovateľka uznesením vyzvaná na odstránenie väd podania a predloženie písomných dokladov.

- na uznesenie reagovala sťažovateľka písomným podaním doručeným súdu dňa 16. 11. 2005.

- dňa 22. 12. 2005 bol návrh zasielaný na vyjadrenie odporcovi, ktorý bol zároveň vyzvaný na predloženie daňového priznania za rok 2004. Rovnako bola zasielaná výzva sťažovateľke a zisťovaný príjem od zamestnávateľa matky sťažovateľky.

- dňa 23. 1. 2006 predložila sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne listiny preukazujúce náklady matky sťažovateľky.

- dňa 30. 1. 2006 doručil svoje vyjadrenie odporca, ktorý v ňom poukázal na skutočnosť, že dňa 22. 6. 2005 podal návrh na zníženie výživného, preto navrhol spojenie daných vecí.

- uznesením zo dňa 27.4. 2006 bolo konanie zastavené v súlade s ust. § 83 O. s. p.
- dňa 26. 5. 2006 podala sťažovateľka proti uvedenému uzneseniu odvolanie, preto bol spis dňa 6. 6. 2006 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.
- v období od 6. 6. 2006 do 15. 2. 2007 sa spis nachádzal na odvolacom súde, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bolo uznesenie tunajšieho súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.
- dňa 6. 3. 2007 bolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručované účastníkom konania.
- dňa 11. 5. 2007 bol predmetný spis opakovane predložený Krajskému súdu v Košiciach za účelom odstránenia chyby v písaní v záhlaví rozhodnutia (nesprávny dátum narodenia sťažovateľky).
- dňa 18. 5. 2007 vydal odvolací súd opravné uznesenie.
- dňa 6. 6. 2007 bol Okresný súd Košice–okolie požiadaný o zapožičanie súvisiaceho spisu.
- dňa 7. 8. 2007 určila zákonná sudkyňa termín pojednávania na deň 1. 10. 2007.
- faxovým podaním zo dňa 1. 10. 2007 požiadala právna zástupkyňa sťažovateľky o odročenie pojednávania určeného na uvedený deň z dôvodu kolízie pojednávaní.
- vzhľadom na uvedení skutočnosť bolo pojednávanie zo dňa 1. 10. 2007 odročené bez prejednávania veci na deň 5. 11. 2007.
- neúčast' na pojednávani dňa 5. 11. 2007 ospravedlnil odporca cestou svojej právnej zástupkyne z dôvodu pobytu na služobnej ceste v uvedenom termíne.
- pojednávanie bolo preto odročené na deň 3. 12. 2007.
- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito za účelom predloženia návrhov na doplnenie dokazovania zo strany účastníkov konania.
- na základe predložených návrhov v priebehu mesiaca december 2007 bol dňa 11. 1. 2008 zasielaný dotaz Daňovým úradom Košice I a Košice II, spoločnostiam A., s. r. o., A. T., s. r. o., odporcovi a zamestnávateľovi matky sťažovateľky.
- žiadané správy boli súdu doručené v priebehu mesiaca január 2008.
- dňa 25. 2. 2008 bol Okresný súd Košice–okolie opäť žiadaný o pripojenie súvisiaceho spisu.
- dňa 15. 7. 2008 bolo určené pojednávanie na deň 24. 9. 2008.

- napriek neúčasti sťažovateľky, odporcu a jeho právnej zástupkyne sa pojednávanie uskutočnilo a bolo odročené na 29. 10. 2008.

- z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bolo pojednávanie zo dňa 29. 10. 2008 odročené na deň 1. 12. 2008.

- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 19. 1. 2009 za účelom predloženia mzdových listov odporcu a matky sťažovateľky.

- pojednávanie zo dňa 19. 1. 2009 bolo odročené na 22. 1. 2009 a telefonicky prerobené na 9. 2. 2009 za účelom vyhlásenia rozsudku.

- dňa 9. 2. 2009 bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému sťažovateľka dňa 26. 2. 2009 podala odvolanie.

- dňa 5. 3. 2009 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie odporcovi.

- dňa 26. 3. 2009 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 1. 3. 2010, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

- dňa 5. 3. 2010 bol daný pokyn pre doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania prostredníctvom ich právnych zástupkýň.

- dňa 11. 5. 2010 bolo určené pojednávanie na deň 8. 7. 2010.

- zo spisu neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

- za prietah spôsobený sťažovateľkou možno považovať žiadosť jej právnej zástupkyne o odročenie pojednávania, určeného na deň 1. 10. 2007.

- z obsahu spis vyplýva, že v danom konaní k žiadnym dlhodobejším obdobiam nečinnosti nedošlo. Za jediné obdobie bez vykonaného úkonu možno označiť len časový úsek od 25. 2. 2008 do 15. 7. 2008, jednalo sa však o obdobie ojedinelej nečinnosti, ktorá práve z dôvodu svojej ojedinelosti nebola spôsobilá dĺžku prebiehajúceho konania výrazne ovplyvniť.

- ak ústavný súd dospeje k názoru, že v konaní k prietahom došlo, posúdenie ich zbytočnosti ponechávam na jeho zvážení.

- záverom si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach (6. 6. 2006 – 15. 2. 2007 a 26. 3. 2009 –

1. 3. 2010), *nie som oprávnený posudzovať. Tieto obdobia ale podľa môjho názoru nemôžu byť považované za obdobia priesťahov spôsobené okresným súdom.*“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 10. júna 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

«Priložené vyjadrenie Okresného súdu Košice II obsahuje chronológiu vedeného konania a nijakým spôsobom nespochybňuje tú skutočnosť, že konanie vo veci od roku 2005, v roku 2010 nie je právoplatne skončené. Konanie trvá takmer 5 rokov, počas ktorých úkony Okresného súdu Košice II nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky, ktorá sa s každým rokom zvyšovala. V danom prípade treba prihliadnuť nielen na dobu, ktorá doteraz predstavovala obdobie takmer 5 rokov, ale aj na povahu sporu. Postup okresného súdu preto nie je ničím ospravedlniteľný a je zásahom do základných práv sťažovateľky, ktoré sú základnou charakteristikou postavenia dieťaťa v spoločnosti a výrazom starostlivosti spoločnosti o vývoj a výchovu detí.

Okresný súd Košice II vo svojom vyjadrení sám konštatuje, že spor možno po stránke skutkovej a právnej náročnosti hodnotiť ako adekvátny iným obdobným sporom s totožným predmetom konania.

Pokiaľ Okresný súd Košice II vo svojom vyjadrení uvádza, že „obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach (06. 06. 2006 – 15. 02. 2007 a 26. 03. 2009 – 01. 03. 2010), nie som oprávnený posudzovať. Tieto obdobia ale podľa môjho názoru nemôžu byť považované za obdobia priesťahov spôsobené okresným súdom“, sťažovateľka si opäť dovoľuje dať do pozornosti to, že ak by Okresný súd Košice II už dňa 09. 02. 2009 rozhodol na skutkovom podklade, ktorý je pre toto konanie rozhodujúci, nemuselo by dôjsť k odvolaciemu konaniu, ktoré opäť predĺžilo konanie o dobu vyše roka, pričom treba zdôrazniť, že Krajský súd v Košiciach zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie, ktoré opäť len predĺži celkovú dĺžku konania.

Z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 104/2009-338 zo dňa 29. 01. 2010 je zrejmé, že súd prvého stupňa pochybil, keďže „súd prvého stupňa nezistil dostatočne osobné, príjmové a majetkové pomery odporcu, spoľahol sa len na jeho tvrdenia, ktoré neverifikoval a predovšetkým nezistil skutočnú výšku príjmov odporcu. Úplné zistenie skutočných príjmov odporcu je v danom prípade nevyhnutným pre

rozhodnutie o nároku navrhovateľky na zvýšenie výživného a keďže súd prvého stupňa nevykonal riadne dokazovanie, nemohol ani vec správne posúdiť, a preto odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p.“.

Zo spomínaného uznesenia je ďalej zrejmé, že „odôvodnenie rozsudku (Okresného súdu Košice II sp. zn. 43 C 372/2005-319 zo dňa 09. 02. 2009) postráda úvahy, akými sa súd prvého stupňa riadil pri hodnotení dôkazov a prečo nevykonával aj ďalšie dôkazy za účelom zisťovania skutkového stavu, konkrétne z akých finančných prostriedkov odporca uspokojoval svoje vlastné potreby a zhodnocuje zároveň aj svoje majetkové pomery výstavbou rodinného domu.“.

Sťažovateľka dáva opäť do pozornosti súdu, že Okresný súd Košice II opakovane nevykonal dokazovanie, o ktoré žiadala, a to od podania návrhu na vykonanie dokazovania zo dňa 10. 12. 2007 až do vynesenia rozsudku zo dňa 09. 02. 2009, dokopy päťkrát, pričom konanie o zvýšenie výživného vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 43 C 372/2005 sa začalo na návrh sťažovateľky zo dňa 13. 09. 2005.

Okresný súd vo svojom vyjadrení poukazuje na to, že „za prietah spôsobený sťažovateľkou možno považovať žiadosť jej právnej zástupkyne o odročenie pojednávania, určeného na deň 01. 10. 2007“. Ja som ako právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala žiadosťou zo dňa 01. 10. 2007 o odročenie pojednávania vzhľadom na kolíziu tohto pojednávania s pojednávaním nariadeným na deň 01. 10. 2007 na Okresnom súde v Michalovciach v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 2 T 7/2007, pričom predmetného pojednávania som sa musela zúčastniť, pretože poškodená v tomto trestnom konaní trvala na mojej osobnej účasti a nesúhlasila so substitúciou, pričom aj sťažovateľka trvala na mojej osobnej účasti na pojednávaní a nesúhlasila so substitúciou.

Sťažovateľka si dovoľuje dať do pozornosti, že to bol jediný prípad v predmetnom konaní, kedy bolo zo strany sťažovateľky požiadané o odročenie pojednávania.

Okresný súd vo svojom vyjadrení uvádza, že „v danom konaní k žiadnym dlhodobejším obdobiam nečinnosti nedošlo“ a následne na to však uviedol, že „za jediné obdobie bez vykonaného úkonu možno označiť len časový úsek od 25. 02. 2008 do 15. 07. 2008, jednalo sa však o obdobie ojedinelej nečinnosti, ktorá práve z dôvodu svojej ojedinelosti nebola spôsobilá dĺžku prebiehajúceho konania výrazne ovplyvniť“. Ako vyplýva z chronológie uvedenej vo vyjadrení okresného súdu, dňa 25. 02. 2008 bol Okresný

súd Košice–okolie opäť žiadaný o pripojenie súvisiaceho spisu a následne až dňa 15. 07. 2008 okresný súd nariadil pojednávanie, a to až na deň 24. 09. 2008.

Sťažovateľka považuje za celkom absurdnú tú skutočnosť, že návrh na začatie konania o zvýšenie výživného podala na okresný súd dňa 13. 09. 2005, kedy nastúpila do 1. ročníka vysokej školy v Košiciach, pričom toho času vysokoškolské štúdium už úspešne ukončila, a toto konanie o zvýšenie výživného napriek tomu nie je doposiaľ právoplatne skončené.

Odporca, teda otec sťažovateľky, podal dňa 22. 06. 2005 návrh na začatie konania o zníženie výživného voči sťažovateľke, pričom toto konania sa viedlo na Okresnom súde Košice–okolie pod sp. zn. 6 C 160/2005. Okresný súd Košice–okolie rozsudkom sp. zn. 6 C 160/2005-138 zo dňa 16. 01. 2008 návrh navrhovateľa zamietol a tento rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť ešte dňa 21. 02. 2008. Konanie o zníženie výživného medzi tými istými účastníkmi ako v tomto konaní je teda už od roku 2008 právoplatne skončené.

Vzhľadom na charakter sporu nevie sťažovateľka o skutočnosti, ktorá by mohla ospravedlniť čas takmer 5 rokov, v priebehu ktorého Okresný súd Košice II vo veci právoplatne nerozhodol, a preto sťažovateľka trvajúc na podanej sťažnosti navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako v nej uvádza.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 26. mája 2010, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o úprave výživného tvorí bežnú súčasť agendy všeobecných súdov a v danom prípade nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti, ktoré by boli dôvodom na vznik priet'ahov v napadnutom konaní. S uvedeným názorom ústavného súdu korešponduje aj časť vyjadrenia predsedu okresného súdu k sťažnosti, v ktorej poukázal na to, že *„spor možno hodnotiť po stránke skutkovej a právnej náročnosti ako adekvátny iným obdobným sporom s totožným predmetom konania“*. Z hľadiska povahy veci ide pritom o vec, ktorá vo všeobecnosti vyžaduje postup okresného súdu s osobitnou rýchlosťou. V tejto súvislosti už aj Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že ak je predmetom konania výživné (ktoré je zdrojom príjmov), konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri H. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 8. júla 1987, § 85).

2. V správaní sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania ústavný súd nezistil takú skutočnosť, ktorú by v súvislosti s priet'ahmi v konaní bolo potrebné pripísať na jej ťarchu. S tvrdením predsedu okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti, podľa ktorého

„za prietah spôsobený sťažovateľkou možno považovať žiadosť jej právnej zástupkyne o odročenie pojednávania určeného na deň 1. 10. 2007“, sa ústavný súd nestotožnil a podľa jeho názoru uvedená okolnosť mala na predĺženie priebehu napadnutého konania iba zanedbateľný vplyv.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd zistil, že okrem obdobia ojedinelej nečinnosti (od 25. februára 2008 do 15. júla 2008) bol postup okresného súdu v preskúmanom konaní v zásade plynulý. Na druhej strane podľa názoru ústavného súdu je však preskúmané konanie poznačené neefektívnosťou, čo možno vyvodiť z toho, že rozhodnutia okresného súdu museli byť v dvoch prípadoch v odvolacom konaní zrušené a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. V jednom prípade išlo o uznesenie okresného súdu z 27. apríla 2006 o zastavení konania, ktoré bolo zrušené uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 CoP/181/2006 z 29. decembra 2006, v odôvodnení ktorého je okrem iného uvedené:

„Odvolací súd sa nestotožnil s napadnutým rozhodnutím konajúceho súdu, pretože v tomto prípade nie je daná totožnosť vecí a nie je daná ani prekážka litispendencie, pretože hoci ide o konania týkajúce sa tých istých účastníkov a rovnakých skutkových okolností, od ktorých sa odvodzuje právo, chýba rovnaký predmet konania. Súd prvého stupňa pochybil, keď konanie o zvýšenie výživného zastavil a odňal tak navrhovateľke možnosť konať pred súdom.

Na záver odvolací súd konštatuje, že zastavenie konania súdom prvého stupňa a následné uplatnenie návrhu na zvýšenie výživného navrhovateľkou, vzájomným návrhom v konaní o zníženie výživného, tak ako to uviedol odporca vo vyjadrení k odvolaniu, by v tomto prípade viedlo k obmedzeniu dispozičnej zásady konania v tom zmysle, že navrhovateľka by bola zastavením konania nútená podať nový, resp. vzájomný návrh na zvýšenie výživného, aj keď už tak riadne urobila.“

V ďalšom priebehu konania krajský súd rozsudok okresného súdu č. k. 43 C 372/2005-319 z 9. februára 2009 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie

uznesením č. k. 7 CoP/104/2009-338 z 29. januára 2010, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvého stupňa a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvého stupňa nezistil dostatočne osobné, príjmové a majetkové pomery odporcu, spoľahol sa na jeho tvrdenia, ktoré neverifikoval a predovšetkým nezistil skutočnú výšku príjmov odporcu. Odôvodnenie rozsudku postráda úvahy, akými sa súd prvého stupňa riadil pri hodnotení dôkazov a prečo nevykonával aj ďalšie dôkazy za účelom zisťovania skutkového stavu, konkrétne z akých finančných prostriedkov odporca uspokojoval svoje vlastné potreby a zhodnocuje zároveň aj svoje majetkové pomery výstavbou rodinného domu. Predovšetkým nevykonal dostatočné dokazovanie zamerané na dôsledné zistenie listinných dokladov, aké boli a aké sú skutočné výdavky spoločnosti, v ktorej podniká A. T., s. r. o., či boli primerané a nevyhnutné pre chod spoločnosti, či z týchto výdavkov spoločnosti mal odporca prospech a ak mal, tak v akej výške, a to v prípade potreby, ak sa to preukáže v priebehu prvostupňového konania za nevyhnutné aj znaleckým dokazovaním. Úplné zistenie skutočných príjmov odporcu je v danom prípade nevyhnutným pre rozhodnutie o nároku navrhovateľky na zvýšenie výživného a keďže súd prvého stupňa nevykonal riadne dokazovanie, nemohol vec ani správne právne posúdiť, a preto odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p.

Po vrátení veci bude povinnosťou súdu prvého stupňa dôsledne zistiť všetky príjmy odporcu za celé rozhodné obdobie, zárobkové schopnosti, možnosti a majetkové pomery za preskúmané obdobie a následne vyhodnotiť, do akej miery je schopný odporca zabezpečovať prostriedky na svoju osobnú potrebu a na výživu ním odkázaných osôb. Bude povinnosťou súdu prvého stupňa listinnými dôkazmi verifikovať tvrdenia účastníkov, zistiť a porovnať pomery súčasné s pomermi v čase skoršej úpravy o výživnom, pretože iba po takto doplnenom dokazovaní, prípadne aj v širšom rozsahu, ak sa ukáže byť potrebným, je možné zákonne vo veci rozhodnúť. Rovnako bude povinnosťou súdu prvého stupňa odôvodniť rozsudok v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p.

Odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodnutím odvolacieho súdu na novom skutkovom základe by účastníkov zbavil možnosti domáhať sa preskúmania prijatých skutkových

a na ne nadväzujúcich právnych záverov a zároveň by tým porušil princíp dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania.“

Ústavný súd v zhode s názorom sťažovateľky deklarovaným v jej stanovisku k vyjadreniu predsedu okresného súdu k sťažnosti konštatuje, že v dôsledku uvedených pochybení okresného súdu a ich následnej korekcie rozhodnutiami krajského súdu v odvolacom konaní došlo k predĺženiu napadnutého konania o viac ako jeden a pol roka, čo ústavný súd berúc do úvahy aj povahu danej veci (zvýšenie výživného) považuje za neprijateľné.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 372/2005 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní

primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že *„pocituje o to väčšiu ujmu, že predmetom konania je výživné, ktorého výška ovplyvňuje celý ďalší vývoj dieťaťa, spôsob jeho výchovy, úroveň jeho materiálneho, duchovného a kultúrneho zabezpečenia. Je preto zrejmé, že konanie o zvýšenie výživného je takým, pri ktorom by mal súd postupovať s výnimočnou starostlivosťou a dbať o to, aby práve takéto konanie bolo rýchle a účinné, pretože je zásadnou otázkou života dieťaťa“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu (takmer 5 rokov) vedeného pod sp. zn. 43 C 372/2005, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, povahu veci, t. j. čo je pre sťažovateľku „v stávke“, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. I. R. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri

rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 120,23 €, t. j. za tri úkony 360,69 €, čo spolu s režijným paušálom 3 x 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 382,32 €. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 454,96 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010